

bitig

TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
ISSN 2757-8410

2021 / 2

Eskişehir <Güz> 2021

bitig

TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI
DERGİSİ

ISSN 2757-8410

Sahibi / Owner

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Fen Edebiyat
Fakültesi Adına
Prof. Dr. Emin UĞURLU

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Responsible Editorial Manager

Dr. Deniz DEPE

Editör / Editor

Prof. Dr. Bülent GÜL

YAYIN DANIŞMA KURULU / PUBLICATION BOARD OF OVERSEERS

Prof. Dr. Ferruh AĞCA [TÜRKİYE] • Prof. Dr. Erhan
AYDIN [TÜRKİYE] • Prof. Dr. Ts. BATTULGA
[MOĞOLİSTAN] • Dr. Éva CSÁKI [MACARİSTAN] •
Prof. Dr. Ahmet Bican ERCİLASUN [TÜRKİYE] • Prof. Dr.
Marcel ERDAL [ALMANYA] • Doç. Dr. Faruk GÖKÇE
[TÜRKİYE] • Prof. Dr. Bülent GÜL [TÜRKİYE] • Prof. Dr.
Juha JANHUNEN [FİNLANDİYA] • Prof. Dr. Michael
KNÜPPEL [ALMANYA] • Prof. Dr. Alexis MANASTER
RAMER [ABD] • Prof. Dr. M. Vefa NALBANT [TÜRKİYE]
• Prof. Dr. Irina NEVSKAYA [ALMANYA] • Prof. Dr.
Takashi OSAWA [JAPONYA] • Prof. Dr. Marek
STACHOWSKI [POLONYA] • Doç. Dr. Erdem UÇAR
[ALMANYA] • Doç. Dr. Orçun ÜNAL [ALMANYA] • Prof.
Dr. Alexander VOVIN [FRANSA] • Prof. Dr. Dursun
YILDIRIM [TÜRKİYE] • Prof. Dr. Jens WILKENS
[ALMANYA] • Prof. Dr. Peter ZIEME [ALMANYA]

YAYIN HAKEM KURULU / BOARD OF REFEREES

Prof. Dr. Mehmet AÇA • Prof. Dr. Ferruh AĞCA • Doç. Dr.
Hakan AKÇA • Dr. Öğr. Ü. Fatma ALBAYRAK • Prof. Dr.
Erhan AYDIN • Dr. Kenan AZILI • Prof. Dr. Bülent
BAYRAM • Dr. Öğr. Ü. Meltem CAN • Dr. Öğr. Ü. Mikail
CENGİZ • Prof. Dr. Salim ÇONOĞLU • Doç. Dr. Sema
ASLAN DEMİR • Doç. Dr. Oğuzhan DURMUŞ • Dr.
Öğr. Ü. Genç Osman GEÇER • Doç. Dr. Faruk GÖKÇE •
Prof. Dr. Bülent GÜL • Doç. Dr. Sinan GÜZEL • Doç. Dr.
Erkan HIRIK • Doç. Dr. Seçil HIRIK • Prof. Dr. Şahika
KARACA • Dr. Arda KARADAVUT • Prof. Dr. Ahmet
KARTAL • Dr. Öğr. Ü. M. Yasin KAYA • Dr. Ayşe KILIÇ
CENGİZ • Dr. Aziz Tolga KOÇ • Prof. Dr. M. Vefa
NALBANT • Doç. Dr. Serdar ODACI • Dr. Öğr. Ü. Nükhet
OKUTAN DEVELETOV • Prof. Dr. İbrahim ŞAHİN • Prof.
Dr. Hatice ŞİRİN • Prof. Dr. Mete TAŞLIOVA • Prof. Dr.
Nezir TEMUR • Prof. Dr. Vahit TÜRK • Doç. Dr. Kadriye
TÜRKAN • Doç. Dr. Erdem UÇAR • Doç. Dr. Orçun
ÜNAL • Dr. Öğr. Ü. Melike ÜZÜM • Prof. Dr. Dursun
YILDIRIM • Prof. Dr. Talip YILDIRIM • Doç. Dr. Hüseyin
YILDIZ

YAYIN KURULU / EDITORIAL BOARD

İngilizce Editörü / Editor of the English Text

Araş. Gör. Buket Nur KIRMIZIGÜL

YAYIN KURULU ÜYELERİ / MEMBERS OF EDITORIAL BOARD

Prof. Dr. Ferruh AĞCA [Eskişehir Osmangazi Üniversitesi] •
Doç. Dr. Haydar YALÇIN [Ege Üniversitesi] • Doç. Dr.
Hüseyin YILDIZ [Ordu Üniversitesi] • Dr. Öğr. Ü. Fatma
ALBAYRAK [İstanbul Medeniyet Üniversitesi] • Dr. Öğr. Ü.
Meltem CAN [Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi] • Dr. Öğr.
Ü. Nükhet OKUTAN DAVLETOV [Kıyapodkya
Üniversitesi] • Dr. Esin AĞCA [Eskişehir Osmangazi
Üniversitesi] • Dr. Kenan AZILI [Bayburt Üniversitesi] • Dr.
Selin BAYRAK [Eskişehir Osmangazi Üniversitesi] • Dr.
Deniz DEPE [Eskişehir Osmangazi Üniversitesi] • Dr. Hasan
GÜZEL [Hacettepe Üniversitesi] • Dr. Arda KARADAVUT
[Bülent Ecevit Üniversitesi] • Araş. Gör. Saniye ERASLAN
[Eskişehir Osmangazi Üniversitesi] • Araş. Gör. Buket Nur
KIRMIZIGÜL [Eskişehir Osmangazi Üniversitesi] • Uzm.
İsmail İLGIN [Bülent Ecevit Üniversitesi] • Uzm. Safvet Alp
YILMAZ [Eskişehir Osmangazi Üniversitesi] •

Kapak Tasarım: Saffet Alp YILMAZ

İç Tasarım: Bülent GÜL

Yayının Türü

Bitig Türkoloji Araştırmaları Dergisi, hakemli, yaygın, uluslar arası,
sürelî (altı aylık) yayındır.

**

Bitig Türkoloji Araştırmaları Dergisi'nde yayımlanan makaleler yayıncının yazılı
izni olmadan tamamı veya bir kısmı herhangi bir yolla çoğaltılamaz. Yazıların fikri
sorumluluğu ve imlâ tercihi yazarlarına aittir. Başka kaynaklardan alınmış tablo,
resim ve benzeri şeylerin yazılarda kullanılmı sorumluluğu yazarına aittir.

İLETİŞİM ADRESİ / INFORMATION ADDRESS

Prof. Dr. Bülent GÜL

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Meşelik Kampüsü F2 Blok Odunpazarı Eskişehir / TÜRKİYE

web sayfası: www.bitig.ogu.edu.tr

e-posta: bitigdergisi@gmail.com

Bitig Türkoloji Araştırmaları Dergisi, 2021/2, ESOGÜ Basımevi'nde
(ESOGÜ İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı, Eskişehir, Tel: (0222)
2393797, Sorumlu Müdür: Yüksel ASLAN) basılmıştır.

bitig'ten Merhaba,

Değerli okuyucular,

bitig Türkoloji Araştırmaları Dergisi ikinci sayısı ile okuyucularının karşısındadır. İlk sayımızda olduğu gibi bu sayımızda da yerli ve yabancı Türkologların önemli makalelerini sizlerle buluşturuyoruz. Amacımız, Türkolojinin uluslar arası seviyedeki makalelerini okuyucularla buluşturmak, orijinal araştırmalara yer vererek dergimizi okunur, takip edilir bir dergi yapmaktır. İlk sayımızdaki makalelerle bu amacımıza ulaştık; çok kısa sürede dergimiz takip edilir bir dergi oldu. Ancak, bunun da sürdürülebilir olması için çalışmaya devam ediyoruz. Bu sayımızda Jens WILKENS, Erdem UÇAR, Michael KNÜPPEL, Gülser ERSOY, Sevim Özüm GENÇ, Çağatay USLU, Cemal ALTIN makaleleri; Mikail CENGİZ ve Emre ÇETİNYA çevirileri; Erdem UÇAR, Gülsen AKGÜN, Tuğçe COŞKUN SEBER, Hilal Özge GÜNGÖR ve Altansukh GANBAT da tanıtma yazıları ile dergimize destek vermişlerdir. Hem yazarlarımıza hem de hakemlerimize ayrı ayrı teşekkür ederiz.

Dergimize desteklerini sürdüren ve bizi umutlandıran Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. Kemal ŞENOCAK'a, Dekanımız Prof. Dr. Emin UĞURLU'ya ve çalışma arkadaşlarıma en iyiye ulaşma yolunda verdikleri destek için teşekkürü borç bilirim.

Değerli okuyucular, her yeni sayıda daha iyiye ulaşmak dileğiyle sağlık ve esenlikler dilerim. Hoşça kalınız.

Prof. Dr. Bülent GÜL
Editör

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

bitig'ten Merhaba / iii

Yazılar / Articles

Jens WILKENS

“Useless” seems to be the hardest word
Two Sogdian loanwords in Old Uyghur
“Yararsız” En Zor Kelime Gibi Görünüyor
Eski Uygurcada Soğudca İki Alımtı Kelime
1-9

Erdem UÇAR

Bilge Qagan ve Köl Tigin Yazıtlarındaki *yonşur*- Fiilinin Kökeni ve Anlamı Üzerine
*On the Etymology and Meaning of the Verb *yonşur*- in the Bilgä Qagan and Köl Tigin*
Inscriptions
11-19

Michael KNÜPPEL

C. H. Merck'in Yakutça Materyalleri ve Bunların Tarihsel Sözlükbilim İçin Önemi
The Yakut materials of C. H. Merck and their importance of historical lexicography
21-25

Sevim Özüm GENÇ

Liderlik Kavramı Açısından Bilge Tonyukuk
Bilge Tonyukuk from the Viewpoint of “Leadership” Concept
27-39

Gülser ERSOY

Memlukler Döneminde Yazılan Karışık Dilli Bir Eser: *Nüzhetü'n-Nüfûs Fî Lu'Bi'd-Debbûs*
*A Text with Mixed Language Features Written in the Period of Mameluks: *Nüzhetü'n-Nüfûs fî**
Lu'Bi'd-Debbûs
41-51

Çağatay USLU

İnkılâp Edebiyatı, Tanımlar ve Öneriler
Reform Literature, Definations and Suggestions
53-65

Cemal ALTIN

Nedîm Bibliyografyası
Bibliography of Nedîm
67-91

Çeviri / Translations

Grigoriy Petroviç SAMAYEV

Altaylarda "Üzük Biçik"*

Çeviren ve Notlandıran: Mikail CENGİZ

93-102

Leah GEER

Moğol İşaret Dilinde Akrabalık Adları

Çeviren: Emre ÇETİNKAYA

103-112

Tanıtmı / Reviews

Erdem UÇAR

Chen Hao (2021), *A History of the Second Türk Empire (ca. 682-745 AD)*, Brill, Leiden-Boston, pp. xvi+316.

113-118

Gülşen AKGÜN

Kenan Azılı (2021), *Mekândan Zamana Metaforik Transferler -Eski Türkçe Üzerine Teorik Bir İnceleme-*, Bilge Kültür Sanat, İstanbul, 256 s.

119-121

Tuğçe COŞKUN SEBER

Nükheth Okutan Davletov- Timur B. Davletov (2021), *Kün Sarığ Han: Bir Hakas Kadınının Destanı*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Ankara, 274 s.

123-125

Hilal Özge GÜNGÖR

Ceval Kaya (2020), *Uygurca Altun Yaruk -Giriş, Metin ve Dizin-*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

127-129

Altansukh GANBAT

Bilen Yılmaz (2020), *Moğolların Türkistan Fethi*, Astana Yayınları, Ankara, 292 s.

131-134